

ćarske tvrtke u posljednjih 30 godina propale, a one žilavije i sa osobnijim upravama uspjele su opstati. Borovo, eto, održava tradiciju dugu 91 godinu, otkako je češki industrijalac Tomaš Bata pokrenuo posao u Vukovaru. Nakon Drugog svjetskog rata tvornica je nacionalizirana i osnovan je Kombinat gume i obuće Borovo, koje je do kraja 1980-ih bilo među najvećim poduzećima u proizvodnji i prodaji obuće i gume u ovom dijelu Europe. Bilo je godina kad se proizvelo 20 milijuna pari obuće! Prve kulturne borosane izašle su iz tvornice 1968., a razvio ju je tim stručnjaka na čelu s ortopedom dr. Brankom Strinovićem. Osam godina kasnije pojavile su se i startasice, koje su prvobitno namijenjene za igranje stolnog tenisa. – Borovo ima svoje mjesto na tržištu Hrvatske i vjeruje da će daljnjim ulaganjem u ljude i proizvodnju uspjeti povećati svoju konkurentnost na tržištu – poručili su u Borovu za nedavne proslave 91. rođendana.

Klasične cipele koje ne izlaze iz mode proizvodi zagrebački postolar Renato Bočak. Posla, kaže, ima, samo što trenutno nema novog naučnika da posao nastavi

Froddo lider na tržištu

Jelen Professional iz Medimurja, nastao na temeljima legendarne tvrtke Jelen, također je preživio ulazak Kine u svjetsku trgovinsku mrežu. Štoviše, proizvodi motociklističke čizme za policiju Hong Konga! Tvrtka je u klasteru hrvatske obrambene industrije, kao i Inkop International, još jedan domaći proizvođač specijalne obuće. U Poznanovcu je još 1919. godine osnovana tvornica kože. Danas njihove cipele i gležnjače "Made in Croatia" nose specijalne postrojbe, vojnici i policija.

– Sektor kožarsko-prerađivačke industrije nije privlačan za mlade, niske su plaće, starija je radna snaga, a postoji i manjak radne snage, osobito kvalificirane. Tvrtke predvodnici trendova u ovoj industriji u EU su one koje su tehnološki opremljene s posljednjim generacijama strojeva: industrija 4.0., robotika, automatizacija i s tim u vezi organizacija rada. Kao trend ističe se i korištenje u većoj mjeri organskih i ekološki prihvatljivih materijala. Prije ili kasnije tvrtke u Hrvatskoj čeka i digitalna transformacija u proizvodnim pogonima, povlačenje sredstava iz fondova EU i ulaganja u sofisticirane tehnologije. Implementacija svega toga dugoročno će pridonijeti opstanku ove industrije i konkurentnosti kako na domaćem tako i na području EU, jer i dalje ova industrija zapošljava blizu 10.000 radnika u 260 tvrtki – kaže nam samostalna savjetnica u Sektoru za industriju i održivi razvoj HGK Jagoda Divić.

Jedna od propalih tvrtki je Meiso iz Goričana, koja je 2019. završila u stečaju, no dio radnica prešao je u tvrtku HALX, koja je 2021. godine proizvela 1,7 milijuna pari cipela. Ta tvrtka ima pogon u Maloj Subotici, koji planira proširiti. Scilicet i Haribadama uspješno se othrvavala i tvrtka Ivančica iz Ivanca, lider u proizvodnji dječje obuće. Postuje od 1946. godine. Rade sve, od dizajna do finalnog proizvoda. – Ne radimo više doradu, već isključivo vlastiti proizvod. Imamo svoj brend. Razvoj, od istraživanja tržišta, ideje, kreacije, modela, obrade tržišta i proizvodnje, kompletno sve sami radimo. Oko 80 posto proizvoda izvozimo, uglavnom na europsko tržište. Pokrivamo oko 40 zemalja u izvozu. Godišnje proizvedemo oko milijun pari obuće, isključivo od prirodnih materijala, kože i prirodne gume. Od europskih dobavljača. Koristimo materijale bez štetnih boja, spojeva i metala. Sve što je u trendu – kaže predsjednik uprave Siniša Zver. Ivančica ima oko 640 zaposlenih, među kojima i 40 stranaca iz Šri Lanke i Nepala. Udio žena među zaposlenima je 86 posto, prosječna dob je 45,4 godine, a prosječni radni staž zaposlenih 23 godine. Nažalost, u školama, kaže, nema smjerova poput šivača. Sami si "stvaraju" radnika, za što im treba šest do sedam mjeseci. – Naši planovi uvijek su ambiciozni. Želimo rasti i razvijati se. Moramo, ako želimo opstati, investirati u automatizaciju, robotizaciju i digitalizaciju. Digital-

na transformacija mora se dogoditi, iako smo već sad na visokom stupnju razvoja, ali kako nema ljudi, moramo ići u automatizaciju – kaže Zver. U Hrvatskoj imaju vlastitu mrežu od tridesetak prodajnih mjesta i njome pokrivaju domaće tržište.

Lani su ostvarili rast poslovnih prihoda od 18 posto. Prihod od izvoza dječje obuće brenda Froddo iznosio je gotovo 130 milijuna kuna i bilježi rast od čak 43 posto u odnosu na 2020. godinu. Ostvarena neto dobit bila im je lani 11 milijuna kuna, što je rast od 24 posto. Uspješno radi i tvornica obuće Midal, s dva proizvodna pogona u Varaždinu i Donjem Miholjcu, koja također zaokružuje kompletan proizvodni ciklus obuće, od krojenja materijala do sastavljanja, a ulaže i u robotizaciju. Počeli su 1992. kao malo obiteljsko poduzeće. Važnu ulogu u dizajnu hrvatskih cipela ima Tekstil-

no-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Od 2005. godine u Studijskoj jedinici Varaždin provodi se stručni studij tekstilne, odjevne i obućarske tehnologije, koji je od posebne važnosti za sjeverozapadnu Hrvatsku. Preddiplomski stručni studij dizajna obuće od 2007. godine u Varaždinu je završilo 80 studenata. – Sintetizirajući stečena znanja, vještine i sposobnosti, studenti stječu kompetencije oblikovanja modela obuće različitih tipova i namjene, od cipela, sandala, čizama, tenisica, dječjih cipela, radne obuće do nezaobilaznih cipela s visokim potpeticama – štikli – objašnjava dr. sc. Suzana Kutnjak-Mravlinčić, viša predavačica na TTF-u. U suradnji s Gradskim muzejom Varaždina prošlog proljeća osmišljena je i izložba "Od skice do štikle", na kojoj su izloženi studentski radovi, replike povijesne obuće i prototipovi obuće. Bila je to još jedna potvrda da će obuća "Made in Croatia" opstati.

Općenita obavijest klijentima osiguranja o uvođenju eura

Od 1.1.2023. euro postaje službena valuta i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj. Kako bi ovaj prijelaz bio što lakši u nastavku dajemo dodatne informacije vezano za navedene promjene u odnosu na ugovore o osiguranju.

Što je dvojni iskazivanje?

Kako biste lakše mogli usporediti iznose za ugovore o osiguranju ugovorene u kunama, oni će se prije i nakon uvođenja eura iskazivati u obje valute. Dvojni iskazani iznosi, koji nisu u službenoj valuti, su informativnog karaktera.

Od 5.9.2022. do 31.12.2023. ćete vidjeti dva iznosa (dvojni iskazivanje) – jedan iznos će biti u kunama, a drugi u eurima.

Sukladno članku 47. stavak 2. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj dvojni će se iskazivati bitne informacije. Bitnim informacijama kod osiguranja smatraju se sljedeće cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti u ugovoru o osiguranju koji je sklopljen ili se nudi u kuni:

1. u predugovornom informiranju o proizvodima osiguranja:
  - a) iznos ukupne premije osiguranja u ponudi osiguranja, uvjetima osiguranja, informacijama ugovaratelju osiguranja koje se dostavljaju prije sklapanja ugovora o osiguranju i informativnom izračunu ako isti predstavlja predugovorni dokument u smislu propisa koji uređuju osiguranje
  - b) iznos osigurane svote odnosno osiguranog iznosa i sudjelovanja osiguranika u šteti (franziza), u uvjetima osiguranja i informacijama ugovaratelju osiguranja koji se dostavljaju prije sklapanja ugovora o osiguranju, ako se isti iskazuje u novčanim iznosima
  - c) iznos provizije, naknade, naplate ili drugih troškova povezanih uz distribuciju proizvoda osiguranja
2. u ugovoru o osiguranju i informacijama koje se dostavljaju za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju:
  - a) iznos ukupne premije osiguranja na polici osiguranja, računu za plaćanje premije osiguranja i informacijama koje se prema posebnim propisima dostavljaju za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju
  - b) iznos rate premije osiguranja na računu za plaćanje premije osiguranja
3. u informacijama koje se dostavljaju prilikom isplate osigurarine odnosno naknade štete u kuni:
  - a) ukupni iznos naknade štete po odštetnom zahtjevu u obrazloženoj ponudi
  - b) ukupni nesporni iznos naknade štete po odštetnom zahtjevu u utemeljenom odgovoru
  - c) ukupni iznos osigurarine u odluci ili obavijesti o isplati osigurarine.

Preračunavanje kuna u euro

Preračunavanje će se obavljati prema fiksnom tečaju konverzije u skladu sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u RH. Fiksni tečaj konverzije javno je dostupan na službenoj internetskoj stranici uvođenja eura www.euro.hr.

Fiksni tečaj ima pet decimala i iznosi 7,53450. Kod preračunavanja će se koristiti svih pet decimala koje će se zatim zaokruživati na dvije prema standardnom matematičkom pravilu:

- ako je treća decimala manja od pet, druga decimala ostaje nepromijenjena
- ako je treća decimala jednaka ili veća od pet, druga decimala povećat će se za jedan.

Ispod možete vidjeti primjere preračunavanja:

Primjer preračunavanja				
Primjer	Iznos premije u kunama	Fiksni tečaj konverzije	Iznos u euru prije zaokruživanja	Iznos u euru nakon zaokruživanja
1.	1000 HRK	1 EUR = 7,53450 HRK	132,7228084 EUR	132,72 EUR
2.	3000 HRK	1 EUR = 7,53450 HRK	398,1684252 EUR	398,17 EUR

Nije dozvoljeno koristiti bilo koji drugi tečaj osim službenog fiksnog tečaja konverzije.

Ugovori o osiguranju ostaju isti

Uvođenje eura neće utjecati na ugovorne odredbe i uvjete osiguranja te neće biti potrebno raditi izmjene ili nove ugovore. Također, uvođenje eura ne daje ni jednoj ugovornoj strani pravo da raskine ili otkáže ugovor o osiguranju koji je sklopljen, osim ako nije drugačije uređeno ugovorom ili zakonskim propisom.

Nakon 1.1.2023. svi iznosi koji su ugovoreni u kunama preračunat će se u eure uz primjenu fiksnog tečaja konverzije. Tijekom razdoblja dvojnog optjecaja (14 dana od uvođenja eura) prilikom plaćanja gotovim novcem moguće će biti istodobno korištenje kune i eura kao zakonskog sredstva plaćanja. Iznimno, kod ugovora o osiguranju u euru, koji se do dana uvođenja eura preračunavali u kunsku protivvrijednost, iskazani iznosi na ugovorima ostaju i dalje u euru i nakon dana uvođenja eura.

Konverzija nema utjecaja na ugovore u eurima i drugim valutama, iznosi ostaju kako su ugovoreni. Individualna obavijest vezana uz ugovor o osiguranju bit će poslana klijentima na koje se odnosi, u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima, i to najkasnije 30 dana od uvođenja eura.

Svi niže navedeni pružatelji finansijskih usluga u Republici Hrvatskoj potpisali su Etički kodeks kojim dodatno potvrđuju ispravno preračunavanje cijena i drugih vrijednosti iz ugovora o osiguranju u skladu sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

Ovu obavijest objavljuju Hrvatski ured za osiguranje (HUO) i Udruženje osiguravatelja pri HGK u ime sljedećih pružatelja finansijskih usluga:

- Adriatic osiguranje d.d.
- AGRAM LIFE osiguranje d.d.
- Allianz Hrvatska d.d.
- Croatia osiguranje d.d.
- EUROHERC osiguranje d.d.
- Generali osiguranje d.d.
- GRAWE Hrvatska d.d.
- Groupama osiguranje d.d.
- Groupama osiguranje d.d. - Podružnica Hrvatska
- HOK-OSIGURANJE d.d.
- Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.
- Merkur osiguranje d.d.
- Sava osiguranje, d.d. – Podružnica Hrvatska
- Triglav osiguranje d.d.
- UNIQA osiguranje d.d.
- Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d.
- WÜSTENROT ŽIVOTNO osiguranje d.d.

Sukladno zakonskim i podzakonskim aktima, gore navedeni pružatelji finansijskih usluga objavit će općenitu obavijest i na svojim internetskim stranicama.